

Per què escric

George Orwell

Des de ben menut, potser des dels cinc o sis anys, ja sabia que quan em faria gran seria escriptor. Entre els disset i els vint-i-quatre anys, vaig tractar d'abandonar aquesta idea, però ho vaig fer amb la consciència que traïa la meua pròpia naturalesa i que tard o d'hora hauria de posar-m'hi i escriure llibres.

Era el segon de tres germans, però hi havia un interval de cinc anys amb l'un i amb l'altre, i a penes vaig veure el meu pare abans dels vuit anys. Per aquesta i per altres raons, era una mica solitari, i aviat vaig adquirir maneres antipàtiques que em van fer impopular durant els meus anys escolars. Tenia el costum propi de xiquets solitaris d'inventar-me històries i mantenir converses amb persones imaginàries, i crec que ja des del principi les meues ambicions literàries es barrejaven amb un sentiment d'aïllament i refús. Sabia que tenia facilitat amb les paraules i la força per a enfrontar-me a fets desagradables, i sentia que això creava una mena de món privat en el qual podia rescabalar-me dels fracassos en la vida quotidiana. Tanmateix, el volum d'escriptura seriosa —és a dir, presa seriosament— que vaig produir durant la meua infància i adolescència no arriba ni a mitja dotzena de pàgines. Vaig escriure el meu primer poema als quatre o cinc anys, amb la mare prenent nota al dictat. No puc recordar-ne res, llevat que era sobre un tigre i que el tigre tenia «dents com a cadires» —una expressió prou bona, però em sembla que el poema era un plagi de «Tigre, tigre», de Blake. Als onze anys, quan va esclatar la guerra de 1914-1918, vaig escriure un poema patriòtic,¹ que va ser publicat en un periòdic local, com també un altre, dos anys més tard, sobre la mort de Kitchener.² De tant en tant, quan em vaig fer una mica més gran, vaig escriure «poemes naturalistes» dolents i normalment inacabats, a l'estil georgià. També vaig intentar escriure un conte curt que va ser un fracàs espantós. Aquesta va ser tota l'obra pretesament seriosa que vaig escriure en tots aquells anys.

Tanmateix, al llarg d'aquell temps, vaig estar implicat en certa manera en activitats literàries. Per començar, hi havia totes les coses que feia per encàrrec, que produïa ràpidament, fàcilment i sense massa plaer per la meua part. A més del treball escolar, escrivia *vers d'occa-*

sion, poemes mig humorístics que componia a una velocitat que ara em sembla sorprenent –als catorze anys vaig escriure tota una obra de teatre en rima, a imitació d'Aristòfanes, en gairebé una setmana– i ajudava a publicar revistes escolars, tant impreses com manuscrites. Aquestes revistes eren la cosa més lamentablement sorneguera que es puga imaginar, i vaig tenir menys problemes amb elles que els que tinc ara amb el periodisme més barat. Però al costat de tot això, durant quinze anys o més, vaig estar fent un exercici literari d'una mena ben diferent: la invenció d'una «història» contínua sobre mi mateix, una mena de diari que existia només en el meu cap! Crec que aquest és un hàbit bastant comú entre els xiquets i els adolescents. Quan era molt menut, m'imaginava que era, posem per cas, Robin Hood, i em veia a mi mateix com l'heroi d'aventures emocionants, però ben aviat la meua «història» deixà de ser toscament narcisista per a ser cada vegada més una mera descripció del que feia i de les coses que veia. De vegades, durant minuts sencers em passaven pel cap aquesta mena de coses: «Obrí la porta i entrà en l'habitació. Un raig groc de sol, filtrant-se per les cortines de mussolina, caigué sobre la taula, on hi havia una caixa de llumins mig oberta junt al tinter. Amb la mà dreta en la butxaca, es bellugava a través de la finestra. En el carrer, un gat bru encaçava una fulla seca», etc. etc. Aquesta fal·lera continuà fins als vint-i-cinc anys, al llarg de tots els meus anys no literaris. Encara que havia de buscar, i així ho feia, les paraules justes, em semblava que feia aquest esforç descriptiu gairebé en contra de la meua voluntat, per una mena de compulsió que em venia de fora. Suppose que aquella «història» devia reflectir l'estil dels diversos escriptors que vaig admirar a diferents edats, però fins on puc recordar vaig tenir sempre la mateixa meticulositat descriptiva.

Als setze anys, vaig descobrir de sobte el pur plaer de les paraules, és a dir, dels seus sons i les seues associacions. Els versos del *Paradís perdut*:

*So hee with difficulty and labour hard
 Moved on: with difficulty and labour hee.
 [Així Satan, amb molts treballs i angúnies,
 amb molts treballs i angúnies, avançava]³*

que ara no em semblen tan esplèndids, aleshores m'estremien d'emoció; i l'arcaisme «hee» en comptes de «he» era un plaer afegit. Quant a la necessitat de descriure coses, jo ja ho sabia tot. És clar, doncs, quina mena de llibres volia escriure, si és que es pot dir que volia escriure llibres en aquella època. Jo volia escriure enormes novel·les naturalistes, amb finals infeliços, plenes de descripcions minucioses i metàfores enlluernadores, i també plenes de passatges grandiloqüents en els quals s'utilitzassen les paraules només pel seu so. I, de fet, la meua primera novel·la acabada, *Dies birmans*,⁴ que vaig escriure als trenta anys però que havia concebut molt abans, pertany a aquesta mena de llibres.

Done tota aquesta informació sobre els meus orígens perquè no crec que es puguin jutjar els motius d'un escriptor sense conèixer res de la seua formació inicial. Els seus temes estaran determinats per l'època en què viu –almenys, en temps tan turbulents i revolucionaris com els nostres–, però abans que comence a escriure haurà adquirit una actitud emocional de la

qual mai no escaparà del tot. No hi ha dubte que és feina seua disciplinar el seu temperament i evitar empantanegar-se en una etapa immadura, en un estat d'ànim pervers; però si defuig del tot les seues primeres influències, haurà matat el seu impuls per a escriure. Deixant a banda la necessitat de guanyar-se la vida, crec que hi ha quatre grans motius per a escriure, en tot cas per a escriure prosa. Els trobem en diferents graus en cada escriptor, i en cada escriptor les proporcions poden variar de tant en tant, segons l'entorn en què viu. Són:

1. El pur egoisme. El desig de semblar intel·ligent, que els altres parlen de tu, de ser recordat després de la mort, de girar l'esquena als adults que et menysprearen durant la infantesa, etc., etc. És mentida pretendre que això no és un motiu, i ben fort, per a escriure. Els escriptors comparteixen aquesta característica amb els científics, els artistes, els polítics, els advocats, els soldats, els homes de negocis reeixits; en definitiva, amb tota l'escorça superior de la humanitat. La gran majoria dels éssers humans no són molt egoistes. Després dels trenta anys, abandonen quasi per complet el sentit de ser individuals, i viuen principalment per a altres, o simplement s'apaguen en una rutina avorrida. Però hi ha també una minoria de persones amb talent i determinades, decidides a viure la seua pròpia vida fins al final, i els escriptors pertanyen a aquesta classe. He de dir que els escriptors seriosos són en general més vanitosos i egocèntrics que els periodistes, encara que menys interessats en els diners.

2. L'entusiasme estètic. La percepció de la bellesa en el món exterior o, pel contrari, en les paraules i el seu ordenament correcte. El plaer provocat per l'impacte d'un so sobre un altre, la fermesa de la bona prosa o el ritme d'una bona història. El desig de compartir una experiència que hom sent que és valuosa i que no s'hauria de perdre. El motiu estètic és molt feble en molts escriptors, però fins i tot un autor de pamflets o de llibres de text tindrà paraules preferides i frases que l'atrauen per raons no utilitàries; o pot sentir una forta emoció per la tipografia, l'amplària dels marges, etc. Per damunt del nivell d'una guia de trens, no hi ha llibre que estiga exempt de consideracions estètiques.

3. L'impuls històric. El desig de veure les coses com són, d'investigar fets autèntics i conservar-los per a la posteritat.

4. El propòsit polític. Entenent la paraula «polític» en el sentit més ampli possible. El desig d'empentar el món en una direcció determinada, de canviar la idea dels altres sobre la mena de societat per la qual hi ha que lluitar. Una vegada més, cap llibre no està lliure del tot de biaix polític. L'opinió que l'art no hauria de tenir res a veure amb la política és ella mateixa una actitud política.

Es pot veure com aquests diversos impulsos s'enfronten entre ells, i com fluctuen d'una persona a una altra i d'una època a una altra. Per naturalesa —entenent la «naturalesa» com l'estat que has assolit quan et fas adult—, sóc una persona en la qual els tres primers motius pesen més que el quart. En una època de pau, podria haver escrit llibres florits o merament descriptius, i podria no haver estat conscient del tot de les meues inclinacions polítiques. Però m'he vist obligat a convertir-me en una mena de pamfletista. Primer, vaig passar cinc anys fent una feina poc apropiada (en la Policia Imperial Índia, a Birmània), i després vaig

patir pobresa i un sentiment de fracàs. Això incrementà el meu repudi natural envers l'autoritat i em va fer plenament conscient per primera vegada de l'existència de les classes treballadores, i la feina a Birmània em va fer entendre també la natura! 4lesa de l'imperialisme: però aquestes experiències no van ser prou per a donar-me una orientació política definida. Després vingueren Hitler, la Guerra Civil espanyola, etc. Al final de 1935 encara no havia pres una decisió ferma. Recorde un petit poema que vaig escriure per aquelles dates, en què expressava el meu dilema:

Un vicari feliç hauria estat
Fa dos-cents anys,
Que predicàs sobre el Judici Final
Mentre veia créixer els meus nouers.

Però nascut, ai!, en un mal temps,
He perdut aquest refugi agradable,
Perquè els pèls m'han crescut dalt dels llavis
I els clergues van sempre ben afaitats.

I més tard encara hi hagué temps bons,
Érem fàcils de complaure,
Bressolàvem els nostres mals pensaments
En la sina dels arbres.

Ignorants de tot, ens atrevim a posseir
Les alegries que ara dissimulem;
El verderol en la branca del pomer
Podria fer tremolar els meus enemics.

Però els ventres de les xiques i els albercocs
La carpa en el rierol en ombres,
Els cavalls, els ànecs volant a l'alba,
Tot són somnis.

Està prohibit tornar a somiar;
Mutilem les nostres alegries, o les amaguem:
Els cavalls estan fets d'acer cromat
I petits homes grassos els muntaran.

Sóc el cuc que mai no es transformà,
L'eunuc sense harem;
Entre el sacerdot i el comissari,
Camine com Eugene Aram;

I el comissari està dient la meua sort,
Mentre la ràdio sona,
Però el sacerdot ha promès un Austin Seven,
Perquè Duggie sempre paga.

Vaig somiar que vivia en sales de marbre,
I en despertar vaig veure que era veritat;
No vaig nèixer per a un temps com aquest;
I Smith? I Jones? I tu?

La Guerra Civil espanyola i altres esdeveniments de 1936-1937 inclinaren la balança i, a partir d'aleshores vaig saber on era el meu lloc. Cada línia seriosa que he escrit des del 1936 ha estat escrita, directament o indirecta, *contra* el totalitarisme i *en favor* del socialisme democràtic, com jo l'entenc. Em sembla una ximpleria, en una època com la nostra, pensar que es pot evitar haver d'escriure d'aquests temes. Tothom n'escrivi d'una manera o altra. Simplement es tracta de quina postura prendre i quin enfocament seguir. I quan més conscient serem del nostre biaix polític, més possibilitats tindrem d'actuar políticament sense sacrificar la pròpia integritat estètica i intel·lectual.

Allò que més he volgut en els últims deu anys és fer de l'escriptura política un art. El meu punt de partida és sempre un sentiment de camaraderia, un sentit d'injustícia. Quan m'assec a escriure un llibre, no em dic a mi mateix: «Vaig a produir una obra d'art». L'escric perquè hi ha alguna mentida que vull traure a la llum, algun fet sobre el qual vull cridar l'atenció, i el que més em preocupa és ser escoltat. Però no podria emprendre la feina d'escriure un llibre, ni tan sols un article llarg en una revista, si no fos també una experiència estètica.

Qualsevol que es preocupe d'examinar la meua obra veurà que, encara que continga molt clarament propaganda, també hi ha molt del que un polític a temps complet consideraria irrellevant. No sóc capaç, ni vull, abandonar completament la visió del món que vaig adquirir en la infància. Mentre visca i em mantinga en bon estat, continuaré sentint-me atret amb força per l'estil de la prosa, estimant la superfície de la terra, obtenint plaer en els objectes sòlids i en trossets d'informació inútil. No serveix de res tractar d'eliminar aquesta part de mi mateix. La tasca consisteix a reconciliar les meues profundes simpaties i antipaties amb allò essencialment públic, amb les activitats no individuals a què ens força aquesta època a tots nosaltres.

No és fàcil. Fer-ho planteja problemes de construcció i de llenguatge, i en certa manera reu el problema de la veracitat. Permeteu-me que us done només un exemple de la mena de dificultat que presenta. El meu llibre sobre la Guerra Civil espanyola, *Homenatge a Catalunya*, és, per descomptat, un llibre obertament polític, però en general està escrit amb un cert distanciament i una consideració per la forma. M'hi vaig esforçar molt per contar tota la veritat sense violentar els meus instints literaris. Tot i així, el llibre conté entre altres coses un llarg capítol, ple de citacions de periòdics i de materials similars, en defensa dels

trotskistes que van ser acusats de conspirar amb Franco. Evidentment, un capítol així, que després d'un any o dos perdria interès per a qualsevol lector corrent, espatlla el llibre. Un crític que respecte em va donar una lliçó sobre aquesta qüestió. «Per què hi posares tot això?», em va dir. «Has convertit el que podria haver estat un bon llibre en simple periodisme». El que deia era veritat, però jo no podia haver fet una altra cosa. Donà la causalitat que vaig saber –cosa que molt poca gent en Anglaterra podia saber– que homes innocents estaven sent falsament acusats. Si jo no hagués estat indignat per això, mai no hauria escrit el llibre.

D'una manera o altra, aquest problema es presenta de nou. El problema del llenguatge és més subtil i portaria massa temps comentar-ho. Només diré que en els últims anys he tractat d'escriure de manera menys aparatosa i amb més exactitud. En qualsevol cas, em sembla que, una vegada que has perfeccionat un estil d'escriptura, és perquè ja l'has superat. *La revolta dels animals* [Animal farm] va ser el primer llibre en què vaig tractar, amb plena consciència del que estava fent, de fondre tot en un els objectius polítics i els artístics. No he escrit una novel·la durant set anys, però espere escriure'n una ben aviat. Està destinada a ser un fracàs, tot llibre és un fracàs, però sí que sé amb tota claredat la mena de llibre que vull escriure.

En tornar sobre aquestes pàgines, veig que pot semblar que els meus motius per a escriure estan completament amarats d'esperit públic. No voldria que fos aquesta la impressió final. Tots els escriptors són vanitosos, egoistes i mandrosos, i en la part més fonda dels seus motius hi ha un misteri. Escriure un llibre és una lluita terrible i esgotadora, com el llarg patiment d'una penosa malaltia. Hom no emprendria mai una tasca així si no estigués dominat per un dimoni al qual no es pot resistir ni comprendre. Perquè l'únic que podem saber és que aquest dimoni és igual a l'instint que fa que un nen breme per a cridar l'atenció. Però també és cert que no es pot escriure res llegible llevat que lluitem constantment per esborrar la pròpia personalitat. La bona prosa és com el vidre d'una finestra. No puc dir amb certesa quins dels meus motius són els més forts, però sé quins mereixen ser seguits. I mirant enrere al llarg de la meua obra, veig que és sempre que m'ha faltat propòsit polític quan he escrit llibres sense vida i he caigut en expressions grandiloqüents, frases sense sentit, adjectius decoratius i mentides en general. □

Traducció d'Antoni Furió

Publicat originalment a *Gangrel*, [Núm. 4, Estiu] 1946.

1. «Awake! Young Men of England», *The Henley and South Oxfordshire Standard*, 2 d'octubre de 1914.
2. «Kitchener», *The Henley and South Oxfordshire Standard*, 21 de juliol de 1916.
3. John Milton, *El paradís perdut*, Barcelona, Editorial Alpha, 1953, traducció de Josep M. Boix i Selva, p. 84.
4. «Burmese days», *Harper & Brothers*, Nova York, 25 d'octubre de 1934. *Dies a Birmània*, Barcelona, Edicions de 1984, 2011, traducció d'Esther Tallada.